

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
O'ZBEKISTON DAVLAT SAN'AT VA MADANIYAT INSTITUTI

O'zDSMI rektori, professor
N.B. Sayfullayev

2024-yil "30" avgust

Ro'yxatga olindi: № BD-60211000-1.10

2024-yil "30" avgust

AKTYORLIK MAHORATI
O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	200 000	– San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi:	210 000	– San'at
Ta'lim yo'nalishi:	60211100	– Aktyorlik san'ati: Dramatik teatr va kino aktyorligi

Toshkent-2024

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS-Kreditlar	
AM 200192	2024/2025	1-2-3-4-5-6-7	92	
Fan/modul turi	Ta'lim tili		Haftadagi dars soatlari	
Majburiy	o'zbek		11,11,15,15,13,13,14	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Aktyorlik mahorati	1380	1380	2760
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga aktyorlik san'atining nazariy va amaliy asoslarini, aktyorlik san'atining asosiy elementlari va janrlarini, teatr va kinoni aktyorligi san'atining spetsifikasini, ijtimoiy-ma'naviy va estetik ahamiyatini shuningdek, ularni amaliyotga tatbiq etishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, ijrochilik jarayoniga metodik va kreativ yondoshuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi. II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-Mavzu. Aktyorlik mahorati texnikaning maqsadi Diletantizm tushunchasi. Texnikaning maqsadi. M.Chexov uslubi. "Men" berilgan shart-sharoitda va "U berilgan shart-sharoitda". K.S.Stanislavskiy va uning sistemasi. 2-Mavzu. "Men" berilgan shart-sharoitda va "U berilgan shart-sharoitda" Aktyorlik mahorati maktabi turlari. Aktyor universal ifoda vositalarini tomoshabinga yetkaza olishi. M.Chexov va Stanislavskiy maktabi. San'atni ijodiy ruxiyat bilan hamohangligi. 3-Mavzu. San'at turlarining aktyorlik mahoratida tutgan o'rni Sahna san'ati va xunari. Diletantizm. Kechinma san'at. Taqlidiy san'at. Hunarmandlik. Obraz yaratishda Kechinma san'atining axamiyati. Diletantizmning teatr san'atiga salbiy ta'siri. 4-Mavzu. Aktyorda badiiy did va etik madaniyatni rivojlantirish Aktyorda badiiy did va etik madaniyatni tarbiyalash. Badiiy asarga tiliga talabada hurmat xissini tarbiyalash.			

5-Mavzu. Xatti-harakat va "Agarda" berilgan shart-sharoit

Ichki xissiyot, xislat-fazilatlarni ichki tasvir texnikasi orqali ifodalash. Aktyorning "Agarda" berilgan shart-sharoitdagi jonli xatti-harakati.

6-Mavzu. Etyutdan parchaga o'tish jarayoni. Berilgan shart-sharoitda "Men"

Diqqat elementlari. Diqqatni bir joyga to'plash..Ihtiyoriy va beihitoyoriy diqqat. Aktyorlik mahoratida ko'rish, eshitish, his qilish, sezish, ta'm bilish organlarining axamiyati. Xotira kinolentasi.

7-Mavzu. Rol ustida ishlash

Tasavvur elementi. Tasavvurni rivojlantirishda «mushaklari xotirasini» o'stirish.

8-Mavzu. Rolning oliy maqsadi

Fantaziya elementi. Fantaziyaning rivojlantirishda «mushaklari xotirasini» o'stirish.

9-Mavzu. Asar fabulasi. Asar mazmuni

Aktyor ijodida tempning axamiyati Aktyor ichki xolatiga qarab harakat qilish ishlari. Muskullarni bo'shatish. Temp va ritmni egallashda aktyorning sezgi organlarini rivojlantirish ahamiyati.

10-Mavzu. Dramaturgiya ustida ish

Aktyorning faol sahnaviy xatti - harakati, ichki kechinmasi, emotsional yashashi. Sahnaviy voqeani aktyorning emotsional xolati bilan bog'liqligi. Ijodiy va salbiy tempo-ritmlar.

11-Mavzu. Aktyorning rol ustida mustaqil ishlashi. Sahnada ro'y berishi mumkin bo'lgan tasodiflar va ularni oqlash

Tanlangan asar ustida ishlash, uning muhim jihatlariga e'tibor berish, rolda tasodif holatlar va ularni oqlab o'tish jarayoni.

12-Mavzu. Klassik asarlar ustida ishlash. Ruhiy hatti-harakat

Kursda asar tanlash, asar klassik asar bo'lish talaba ijrosiga katta imkoniyatlar yaratib beradi. Tanlangan rolni xatti-harakati ustida ishlash va uni topishni nazariy jihatlarini o'rganish.

13-Mavzu. Voqealar tizimi, shart-sharoitlar, xatti-harakat, yetakchi xatti-harakat. Oliy maqsad

Oliy maqsadni paydo qiladi va o'sha oliy maqsad sari harakatlantiradi bu spektaklning eng oliy ahloqiy g'oyasi oliy maqsadi uchun kurash jarayonidagi asosiy xatti-harakat. Xatti-harakat aktyor san'atining mahsuloti. Bu tomoshabinga ta'sir kuchini o'tkazish yo'lida so'nggi ma'naviy g'oyaviy maqsad.

14-Mavzu. Sahnaviy asarning muhiti (Atmosfera). Spektakl ustida ishlash jarayoni. Rol ustida ishlash. Maqsad sayin xatti-harakat

Xatti-harakat sodir bo'layotgan makondagi kayfiyat joy va vaqtni his qilish. Bularning hammasi qahramon ijrochilar va tomoshabin qalbida hissiy taassurot tug'diradi. Spektakl ustida ishlash, uni oli maqsadini ustida ishlash, rol maqsadi va vazifalarini aniqlashni nazariy jihatlar, sahnada maqsadli xatti-harakat qilishni nazariy asoslari.

15-Mavzu. Spektakl jarayonida so'z ustida ishlash

Tanlangan diplom oldi spektaklini ishlash jarayonida so'z va uning ahamiyati, spektaklni badiiy jihat va tomoshabinga uni etib borishini nazari jihatlarini o'rgatish.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Aktyorlik mahorati texnikasining maqsadi
2. San'at turlari- amaliy tahlil
3. Aktyorda badiiy did va etik madaniyatni rivojlantirish; trening-mashqlar
4. Diqqat; trening-mashqlar
5. Tasavvur va fantaziyani rivojlantirish; amaliy tahlil va trening-mashqlar
6. Tempo-ritm (sur'at va marom); treninglar
7. Sahnaviy-timsoliy ko'rish; mashqlar
8. Muskullar erkinligiga erishish - mashqlar
9. Buyumsiz psixo-fizik xatti-harakat; amaliy tahlil va mashqlar
10. Eshitish, ko'rish, xis qilish, sezish xotirasi ta'm bilish -mashq va etyudlar
11. Kuzatuvlar; amaliy tahlil
12. Ishonch; mashq va etyudlar
13. Mashqlar ustida ishlash
14. Sahnada mashq va etyudlarni organik (tabiiy) ravishda ijro etish; amaliy tahlil va mashqlar

15. Sahnada xissiy, xotiraviy diqqat va tafakkur; mashqlar
16. Psixo-fizik jarayonda
17. Partnyorga nisbatan munosabatning o'zgarishi. Muloqat, o'zaro xatti-harakat jarayonida xis qilish va fikrlar almashinuvi
18. Etyudga yondashuv
19. Etyudlar va mavzu tanlash
20. Etyudlar tahlili
21. Sahnada muloqat
22. So'zning tabiiy tug'ilishi
23. Etyudda aktyorlik mahorati ning barcha unsurlariga bo'ysintirilgan holda jonli xatti-harakat
24. Sahnada o'zaro munosabatlar
25. Ta'sir etish va ta'sirlanish kuchi
26. Organika uchun so'zsiz xatti-harakat - mashqlar
27. So'zli xatti-harakat qilish jarayonida moslamalar
28. Kuzatuvlar
29. So'zsiz harakat va pantomima
30. Oliy-oliy maqsadni o'zlashtirish
31. Voqea va yetakchi xatti-harakat
32. Psixologik imo - ishora, mimika. Aktyorning gavdasi
33. Badiha, hozirjavoblik, to'qima
34. Munosabat
35. Jismoniy va ruhiy xatti-harakat, berilgan shart-sharoit
36. Etyutdan parchaga o'tish jarayoni
37. Badiiy adabiyotlar bo'yicha parcha ustida ishlash
38. Muallif tomonidan berilgan shart-sharoit doiralarni xatti-harakatlar orqali o'zlashtirish
39. Avtor so'zini o'zlashtirish, tub ma'nosiga yetib borish
40. Berilgan shart sharoitda "Men"
41. Artist rolning yetakchi xatti-harakati
42. So'z ustida ishlash jarayoni
43. Rol ustida ishlash
44. Sistemasiining usul va tizimini parchalarda qo'llash
45. Asar mazmuni ba fabulasi
46. Bo'laklar va vazifalar ustida ishlash
47. Rolning oliy maqsadi
48. Aktyorning hissiy (emotsional) xotirasi
49. To'qnashuv (konflikt)
50. Muhit va mazmun

51. Yaxlit parchada muloqotga o'tish jarayoni
52. Parchalarda tempo- ritm
53. Artist rolining kelajagi
54. Parchalar avtor tomonidan berilgan tekstni o'zlashtirish
55. Dramaturgiyadan parchalar ustida ishlash
56. Dramaturgiya ustida ish
57. To'qnashuv (konflikt). Bugun, hozir, shuerda-tamoyilida ishlash
58. Parchalarda avtor bergan matnni o'zlashtirish
59. Obyektiv muhit va subyektiv his-tuyg'u
60. Bo'laklar va vazifalar ustida ishlash
61. Aktyor ijodida sodda jismoniy harakatlar
62. Artist rolining kelajagi
63. Aktyorning professional etikasini amaliy ishlarda qo'llash
64. Aktyorlik mahorati ta'limoti bo'yicha amaliy ish
65. Tabiiy ijod orqali berilgan siymo-timsol (obraz)ga birinchi qadam
66. Aktyorning hissiy (emotsional) xotirasi. O'y-fikrlar va fikriy xatti-harakat
67. Parchalar jarayonida xatti-harakat
68. Jismoniy harakat va biomexanika usuli
69. Parchalar ishlash jarayonida improvizatsiya (badiiha)
70. Matn mohiyatini aniqlash
71. Aktyorning rol ustida mustaqil ishlashi. Sahnada ro'y berishi mumkin bo'lgan tasodiflar va ularni oqlash
72. Asarning badiiy timsoliy yechimi. Bitiruv oldi spektakl ustida ishlash
73. Kechinma san'at va "Beixtiyor ijod". Taxlil
74. Klassik asarlar ustida ishlash. Ruhiy hatti-harakat
75. Sahnaviy ishlarda usul va tizim. Obraz ustida ishlash
76. Rol ustida ishlash. Rol xayotining tashqi tomoni. Sahnaviy munosabat
77. Janr va ijro uslubi. Ijroni spektakl muhitiga bo'ysindirish
78. Spektakl ustida ishlash jarayoni. Rolning oliy maqsadi. Ruhiy hatti-harakat
79. Voqealar tizimi, shart-sharoitlar, xatti-harakat, yetakchi xatti-harakat. Oliy maqsad
80. So'z ustida ishlash jarayoni. Ruhiy hatti-harakat
81. Muhit va ijro. Obyektiv muhit va subyektiv xis - tuyg'u. Oliy maqsad. Yetakchi xatti-harakat
82. Voqea va berilgan shart-sharoit. Obraz ustida ishlash
83. Sahnaviy asarning muhiti (Atmosfera). Spektakl ustida ishlash

- jarayoni
84. Muhit va mazmun. Muhit burchi. Ruhiy va jismoniy harakat
85. Sahnaviy ishda sur'at va marom. So'z ustida ishlash jarayoni
86. Hissiyot va marom. Tabiiy ijod orqali berilgan siymo-timsol(obraz) yaratish
87. Xatti-harakat. Psixofizik jarayon va uning bosqichlari. Ssenorgafiy
88. Sezish va xis qilish xotirasi. Improvizatsiy
89. Ijodiy siqqlik va aktyor ijodida fikr jamlash. Xarakter va xarakterlilik
90. Aktyorni rol-ustida ishlashi. Ruhiy hatti-harakat. Ichki va tashqi texnikaning bir-biriga mutanosibligi. Sahnaviy ishni yaxlit asar g'oyasiga bo'ysindirish. Yaxlit sahnaviy asar yaratish
91. Janr va ijro uslubi. Yaxlit dramatik asar tahlili. Yaxlit sahnaviy asar sahnalashtirish ishlari. Asar tahlili. Aktyorning professional etikasi. Janrni aniqlash
92. Munosabat. Shart-sharoit va xatti-harakat. Rol ustida ishlash. Maqsad sayin xatti-harakat
93. Hayotiylik. Sahnaviy asarda 5 ta prinsip. Aktyorning spektakl jarayonida uzluksiz jismoniy xatti harakati
94. Sahnaviy xatti harakat. Spektakl jarayonida so'z ustida ishlash
95. Ichki va tashqi erkinlik. Spektakl jarayonida improvizatsiya (badiixa)
96. Rol ustida ishlash. Yaxlit dramaturgik asar sahnalashtirish
97. Matn mohiyatini aniqlash. Spektaklda muhit. Oliy maqsad va yetakchi xatti-harakat. Mezanssena
98. So'z ustida ishlash. Spektakl ustida ishlash. Sahnada ro'y berishi mumkin bo'lgan tasodiflar va ularni oqlash. Ssenorgafiy. Bitiruv oldi spektakl ustida ishlash. Improvizatsiy
99. Taxlil. Xarakter va xarakterlilik. Ruhiy hatti-harakat. Ichki va tashqi texnikaning bir-biriga mutanosibligi
100. Obraz ustida ishlash. Yaxlit sahnaviy asar yaratish. Sahnaviy munosabat. Ijroni spektakl muhitiga bo'ysindirish. Yaxlit dramatik asar tahlili
101. Ruhiy hatti-harakat. Asar tahlili. Oliy maqsad. Yetakchi xatti-harakat. Janrni aniqlash
102. Obraz ustida ishlash. Shart-sharoit va xatti-harakat. So'z ustida ishlash jarayoni. Mezanssena
103. Spektakl ustida ishlash jarayoni. Maqsad sayin xatti-harakat. Ruhiy va jismoniy harakat. Spektakl (kinofilm) ustida ishlash
104. Tabiiy ijod orqali berilgan siymo-timsol(obraz) yaratish. Spektaklda

(kinofilmda) muhit

105. Yaxlit dramaturgik asar sahnalashtirish (tasvirga tushish)

IV. Yakka mashg'ulotlari buyicha ko'rsatma va tavsiyalar

Yakka mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Aktyorlik mahorati texnikasining maqsadi
2. San'at turlari- amaliy tahlil
3. Aktyorda badiiy did va etik madaniyatni rivojlantirish; trening-mashqlar
4. Diqqat; trening-mashqlar
5. Tasavvur va fantaziyaning rivojlantirish; amaliy tahlil va trening-mashqlar
6. Tempo-ritm (sur'at va marom); treninglar
7. Sahnaviy-timsoliy ko'rish; mashqlar
8. Muskullar erkinligiga erishish - mashqlar
9. Buyumsiz psixo-fizik xatti-harakat; amaliy tahlil va mashqlar
10. Eshitish, ko'rish, xis qilish, sezish xotirasi ta'm bilish –mashq va etyudlar
11. Kuzatuvlar; amaliy tahlil
12. Ishonch; mashq va etyudlar
13. Mashqlar ustida ishlash
14. Sahnada mashq va etyudlarni organik (tabiiy) ravishda ijro etish; amaliy tahlil va mashqlar
15. Sahnada xissiy, xotiraviy diqqat va tafakkur; mashqlar
16. Psixo-fizik jarayonda
17. Partnyorga nisbatan munosabatning o'zgarishi. Muloqat, o'zaro xatti-harakat jarayonida xis qilish va fikrlar almashinuvi
18. Etyudga yondashuv
19. Etyudlar va mavzu tanlash
20. Etyudlar tahlili
21. Sahnada muloqat
22. So'zning tabiiy tug'ilishi
23. Etyudda aktyorlik mahorati ning barcha unsurlariga bo'ysintirilgan holda jonli xatti-harakat
24. Sahnada o'zaro munosabatlar
25. Ta'sir etish va ta'sirlanish kuchi
26. Organika uchun so'zsiz xatti-harakat - mashqlar
27. So'zli xatti-harakat qilish jarayonida moslamalar
28. Kuzatuvlar
29. So'zsiz harakat va pantomima

30. Oliy-oliy maqsadni o'zlashtirish

31. Voqea va yetakchi xatti-harakat

32. Psixologik imo - ishora, mimika. Aktyorning gavdasi

33. Badiha, hozirjavoblik, to'qima

34. Munosabat

35. Jismoniy va ruhiy xatti-harakat, berilgan shart-sharoit

36. Etyutdan parchaga o'tish jarayoni

37. Badiiy adabiyotlar bo'yicha parcha ustida ishlash

38. Muallif tomonidan berilgan shart-sharoit doiralarni xatti-harakatlar orqali o'zlashtirish

39. Avtor so'zini o'zlashtirish, tub ma'nosiga yetib borish

40. Berilgan shart sharoitda "Men"

41. Artist rolning yetakchi xatti-harakati

42. So'z ustida ishlash jarayoni

43. Rol ustida ishlash

44. Sistemasiining usul va tizimini parchalarda qo'llash

45. Asar mazmuni ba fabulasi

46. Bo'laklar va vazifalar ustida ishlash

47. Rolning oliy maqsadi

48. Aktyorning hissiy (emotsional) xotirasi

49. To'qnashuv (konflikt)

50. Muhit va mazmun

51. Yaxlit parchada muloqotga o'tish jarayoni

52. Parchalarda tempo- ritm

53. Artist rolining kelajagi

54. Parchalar avtor tomonidan berilgan tekstni o'zlashtirish

55. Dramaturgiyadan parchalar ustida ishlash

56. Dramaturgiya ustida ish

57. To'qnashuv (konflikt). Bugun, hozir, shuerda –tamoyilida ishlash

58. Parchalarda avtor bergan matnni o'zlashtirish

59. Obyektiv muhit va subyektiv his-tuyg'u

60. Bo'laklar va vazifalar ustida ishlash

61. Aktyor ijodida sodda jismoniy harakatlar

62. Artist rolining kelajagi

63. Aktyorning professional etikasini amaliy ishlarda qo'llash

64. Aktyorlik mahorati ta'limoti bo'yicha amaliy ish

65. Tabiiy ijod orqali berilgan siymo-timsol (obraz)ga birinchi qadam

66. Aktyorning hissiy (emotsional) xotirasi . o'y-fikrlar va fikriy xatti-

harakat

67. Parchalar jarayonida xatti-harakat
68. Jismoniy harakat va biomexanika usuli
69. Parchalar ishlash jarayonida improvizatsiya (badiiha)
70. Matn mohiyatini aniqlash
71. Aktyorning rol ustida mustaqil ishlashi. Sahnada ro'y berishi mumkin bo'lgan tasodiflar va ularni oqlash
72. Asarning badiiy timsoliy yechimi. Bitiruv oldi spektakl ustida ishlash
73. Kechinma san'at va "Beixtiyor ijod". Taxlil
74. Klassik asarlar ustida ishlash. Ruhiy hatti-harakat
75. Sahnaviy ishlarda usul va tizim. Obraz ustida ishlash
76. Rol ustida ishlash. Rol xayotining tashqi tomoni. Sahnaviy munosabat
77. Janr va ijro uslubi. Ijroni spektakl muhitiga bo'ysindirish
78. Spektakl ustida ishlash jarayoni. Rolning oliy maqsadi. Ruhiy hatti-harakat
79. Voqealar tizimi, shart-sharoitlar, xatti-harakat, yetakchi xatti-harakat. Oliy maqsad
80. So'z ustida ishlash jarayoni. Ruhiy hatti-harakat
81. Muhit va ijro. Obyektiv muhit va subyektiv xis – tuyg'u. Oliy maqsad. Yetakchi xatti-harakat
82. Voqea va berilgan shart-sharoit. Obraz ustida ishlash
83. Sahnaviy asarning muhiti (Atmosfera). Spektakl ustida ishlash jarayoni
84. Muhit va mazmun. Muhit burchi. Ruhiy va jismoniy harakat
85. Sahnaviy ishda sur'at va marom. So'z ustida ishlash jarayoni
86. Hissiyot va marom. Tabiiy ijod orqali berilgan siymo-timsol(obraz) yaratish
87. Xatti-harakat. Psixofizik jarayon va uning bosqichlari. Ssenorgafiy
88. Sezish va xis qilish xotirasi. Improvizatsiy
89. Ijodiy siqqlik va aktyor ijodida fikr jamlash. Xarakter va xarakterlilik
90. Aktyorni rol ustida ishlashi. Ruhiy hatti-harakat. Ichki va tashqi texnikaning bir-biriga mutanosibli. Sahnaviy ishni yaxlit asar g'oyasiga bo'ysindirish. Yaxlit sahnaviy asar yaratish
91. Janr va ijro uslubi. Yaxlit dramatik asar tahlili. Yaxlit sahnaviy asar sahnalashtirish ishlari. Asar tahlili. Aktyorning professional etikasi. Janrni aniqlash

92. Munosabat. Shart-sharoit va xatti-harakat. Rol ustida ishlash. Maqsad sayin xatti-harakat

93. Hayotiylik. Sahnaviy asarda 5 ta prinsip. Aktyorning spektakl jarayonida uzluksiz jismoniy xatti harakati

94. Sahnaviy xatti harakat. Spektakl jarayonida so'z ustida ishlash

95. Ichki va tashqi erkinlik. Spektakl jarayonida improvizatsiya (badiiyxa)

96. Rol ustida ishlash. Yaxlit dramaturgik asar sahnalashtirish

97. Matn mohiyatini aniqlash. Spektaklda muhit. Oliy maqsad va yetakchi xatti-harakat. Mezanssena

98. So'z ustida ishlash. Spektakl ustida ishlash. Sahnada ro'y berishi mumkin bo'lgan tasodiflar va ularni oqlash. Ssenorgafiy. Bitiruv oldi spektakl ustida ishlash. Improvizatsiy

99. Taxlil. Xarakter va xarakterlilik. Ruhiy hatti-harakat. Ichki va tashqi texnikaning bir-biriga mutanosibli

100. Obraz ustida ishlash. Yaxlit sahnaviy asar yaratish. Sahnaviy munosabat. Ijroni spektakl muhitiga bo'ysindirish. Yaxlit dramatik asar tahlili

101. Ruhiy hatti-harakat. Asar tahlili. Oliy maqsad. Yetakchi xatti-harakat. Janrni aniqlash

102. Obraz ustida ishlash. Shart-sharoit va xatti-harakat. So'z ustida ishlash jarayoni. Mezanssena

103. Spektakl ustida ishlash jarayoni. Maqsad sayin xatti-harakat. Ruhiy va jismoniy harakat. Spektakl (kinofilm) ustida ishlash

104. Tabiiy ijod orqali berilgan siymo-timsol(obraz) yaratish. Spektaklda (kinofilmda) muhit

105. Yaxlit dramaturgik asar sahnalashtirish (tasvirga tushish)

Yakka mashg'ulotlar ma'ruza va amaliy mavzular bo'yicha olgan bilim va ko'nikmalarini mustahkamlashga yo'naltirilgan bo'lib, yakka mashg'ulotlarda fan yuzasidan o'tilgan amaliy mavzular asosida, talabalarning individual mahoratini inobatga olib pedagog har bir talaba bilan yakka mashg'ulot olib boradi. Yakka mashg'ulotlar maxsus ijodiy ustaxonalarda multimedia, yoritish, musiqiy apparatura qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

V. Fan bo'yicha kurs ishi

Mazkur fan yuzasidan talabalar kurs ishida kafedra professor-o'qituvchilari tomonidan ishlab chiqilgan ko'rsatma va tavsiyalar asosida ijodiy ravishda bajaradi.

Kurs ishiga (loyiha) tavsiya etilayotgan ijodiy ish jarayoni mazmuni:

- kurs rahbari bilan kelishilgan holda asar yoki nazariy jihatdan yoritish uchun mavzu tanlash;
- kurs ishiga olingan asar tahlili (yozma yoki amaliy ravishda) yoki tanlangan mavzuning rejasini shakllantirish;
- rollarni taqsimlash yoki tanlangan mavzuning rejaları bo'yicha ma'lumotlar to'plash;
- ijodiy ishning repititsiya jarayoni yoki tanlangan mavzuning rejalarini birlashtirish;
- kurs ishining namoyishi;
- kurs ishining muhokamasi.

Kurs ishi uchun quyidagi janrlar va mavzular yuzasidan kurs ishlarini tayyorlash tavsiya etiladi:

- etyudlar ustida ishlash;
- adabiy parchalar ustida ishlash;
- benefis;
- kinofilm (qisqa metr va boshqa)
- bir aktyor teatri;
- adabiy-badiiy kompozitsiyalar ustida ishlash;
- "Aktyorlik mahorati" asoslari;
- mashhur aktyorlar ijodiy faoliyati;
- aktyorlik san'atining maktab va yo'nalishlari;
- teatr san'at turi sifatida;
- K.S.Stanislavskiy sistemasi va etikasi;
- aktyorlik mahorati elementlari va aktyorlik kuzatuvlari;
- muallif tomonidan berilgan shart-sharoit doiralarni xatti-harakatlar orqali o'zlashtirish;
- teatrining o'ziga xos xususiyatlari;
- pesa ustida ishlash jarayoni;
- asarning bosh g'oyasi va janrini aniqlash, zamon, makonga oid manbalarni o'rganish.

VI. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Aktyorlik mahorati texnikasining maqsadi
2. San'at turlari- amaliy tahlil
3. Aktyorda badiiy did va etik madaniyatni rivojlantirish; trening-mashqlar
4. Diqqat; trening-mashqlar
5. Tasavvur va fantaziyani rivojlantirish; amaliy tahlil va trening-mashqlar
6. Tempo-ritm (sur'at va marom); treninglar
7. Sahnaviy-timsoliy ko'rish; mashqlar

8. Muskullar erkinligiga erishish - mashqlar

9. Buyumsiz psixo-fizik xatti-harakat; amaliy tahlil va mashqlar

10. Eshitish, ko'rish, xis qilish, sezish xotirasi ta'm bilish –mashq va etyudlar

11. Kuzatuvlar; amaliy tahlil

12. Ishonch; mashq va etyudlar

13. Mashqlar ustida ishlash

14. Sahnada mashq va etyudlarni organik (tabiiy) ravishda ijro etish; amaliy tahlil va mashqlar

15. Sahnada xissiy, xotiraviy diqqat va tafakkur; mashqlar

16. Psixo-fizik jarayonda

17. Partnyorga nisbatan munosabatning o'zgarishi. Muloqat, o'zaro xatti-harakat jarayonida xis qilish va fikrlar almashinuvi

18. Etyudga yondashuv

19. Etyudlar va mavzu tanlash

20. Etyudlar tahlili

21. Sahnada muloqat

22. So'zning tabiiy tug'ilishi

23. Etyudda aktyorlik mahorati ning barcha unsurlariga bo'ysintirilgan holda jonli xatti-harakat

24. Sahnada o'zaro munosabatlar

25. Ta'sir etish va ta'sirlanish kuchi

26. Organika uchun so'zsiz xatti-harakat - mashqlar

27. So'zli xatti-harakat qilish jarayonida moslamalar

28. Kuzatuvlar

29. So'zsiz harakat va pantomima

30. Oliy-oliy maqsadni o'zlashtirish

31. Voqea va yetakchi xatti-harakat

32. Psixologik imo - ishora, mimika. Aktyorning gavdasi

33. Badiha, hozirjavoblik, to'qima

34. Munosabat

35. Jismoniy va ruhiy xatti-harakat, berilgan shart-sharoit

36. Etyutdan parchaga o'tish jarayoni

37. Badiiy adabiyotlar bo'yicha parcha ustida ishlash

38. Muallif tomonidan berilgan shart-sharoit doiralarni xatti-harakatlar orqali o'zlashtirish

39. Avtor so'zini o'zlashtirish, tub ma'nosiga yetib borish

40. Berilgan shart sharoitda "Men"

41. Artist rolning yetakchi xatti-harakati

42. Soʻz ustida ishlash jarayoni
43. Rol ustida ishlash
44. Sistemasiining usul va tizimini parchalarda qoʻllash
45. Asar mazmuni ba fabulasi
46. Boʻlaklar va vazifalar ustida ishlash
47. Rolning oliy maqsadi
48. Aktyorning hissiy (emotsional) xotirasi
49. Toʻqnashuv (konflikt)
50. Muhit va mazmun
51. Yaxlit parchada muloqotga oʻtish jarayoni
52. Parchalarda tempo- ritm
53. Artist rolining kelajagi
54. Parchalar avtor tomonidan berilgan tekstni oʻzlashtirish
55. Dramaturgiyadan parchalar ustida ishlash
56. Dramaturgiya ustida ish
57. Toʻqnashuv (konflikt). Bugun, hozir, shuerda –tamoyilida ishlash
58. Parchalarda avtor bergan matnni oʻzlashtirish
59. Obyektiv muhit va subyektiv his-tuygʻu
60. Boʻlaklar va vazifalar ustida ishlash
61. Aktyor ijodida sodda jismoniy harakatlar
62. Artist rolining kelajagi
63. Aktyorning professional etikasini amaliy ishlarda qoʻllash
64. Aktyorlik mahorati taʼlimoti boʻyicha amaliy ish
65. Tabiiy ijod orqali berilgan siymo-timsol (obraz)ga birinchi qadam
66. Aktyorning hissiy (emotsional) xotirasi . Oʻy-fikrlar va fikriy xatti-harakat
67. Parchalar jarayonida xatti-harakat
68. Jismoniy harakat va biomexanika usuli
69. Parchalar ishlash jarayonida improvizatsiya (badiiha)
70. Matn mohiyatini aniqlash
71. Aktyorning rol ustida mustaqil ishlashi. Sahnada roʻy berishi mumkin boʻlgan tasodiflar va ularni oqlash
72. Asarning badiiy timsoliy yechimi. Bitiruv oldi spektakl ustida ishlash
73. Kechinma sanʼat va “Beixtiyor ijod”. Taxlil
74. Klassik asarlar ustida ishlash. Ruhiy hatti- harakat
75. Sahnaviy ishlarda usul va tizim. Obraz ustida ishlash
76. Rol ustida ishlash. Rol xayotining tashqi tomoni. Sahnaviy munosabat
77. Janr va ijrc uslubiati. Ijroni spektakl muhitiga boʻysindirish

78. Spektakl ustida ishlash jarayoni. Rolning oliy maqsadi. Ruhiy hatti-harakat
79. Voqealar tizimi, shart-sharoitlar, xatti-harakat, yetakchi xatti-harakat. Oliy maqsad
80. Soʻz ustida ishlash jarayoni. Ruhiy hatti- harakat
81. Muhit va ijro. Obyektiv muhit va subyektiv xis – tuygʻu. Oliy maqsad. Yetakchi xatti-harakat
82. Voqea va berilgan shart-sharoit. Obraz ustida ishlash
83. Sahnaviy asarning muhiti (Atmosfera). Spektakl ustida ishlash jarayoni
84. Muhit va mazmun. Muhit burchi. Ruhiy va jismoniy harakat
85. Sahnaviy ishda surʼat va marom. Soʻz ustida ishlash jarayoni
86. Hissiyot va marom. Tabiiy ijod orqali berilgan siymo-timsol(obraz) yaratish
87. Xatti-harakat. Psixofizik jarayon va uning bosqichlari. Ssenorgafiy
88. Sezish va xis qilish xotirasi. Improvizatsiy
89. Ijodiy siqqlik va aktyor ijodida fikr jamlash. Xarakter va xarakterlilik
90. Aktyorni rol ustida ishlashi. Ruhiy hatti- harakat. Ichki va tashqi texnikaning bir-biriga mutanosibligi. Sahnaviy ishni yaxlit asar gʻoyasiga boʻysindirish. Yaxlit sahnaviy asar yaratish
91. Janr va ijro uslubiati. Yaxlit dramatik asar tahlili. Yaxlit sahnaviy asar sahnalashtirish ishlari. Asar tahlili. Aktyorning professional etikasi. Janrni aniqlash
92. Munosabat. Shart-sharoit va xatti-harakat. Rol ustida ishlash. Maqsad sayin xatti- harakat
93. Hayotiylik. Sahnaviy asarda 5 ta prinsip. Aktyorning spektakl jarayonida uzluksiz jismoniy xatti harakati
94. Sahnaviy xatti harakat. Spektakl jarayonida soʻz ustida ishlash
95. Ichki va tashqi erkinlik. Spektakl jarayonida improvizatsiya (badiiyxa)
96. Rol ustida ishlash. Yaxlit dramaturgik asar sahnalashtirish
97. Matn mohiyatini aniqlash. Spektaklda muhit. Oliy maqsad va yetakchi xatti-harakat. Mezanssena
98. Soʻz ustida ishlash. Spektakl ustida ishlash. Sahnada roʻy berishi mumkin boʻlgan tasodiflar va ularni oqlash. Ssenorgafiy. Bitiruv oldi spektakl ustida ishlash. Improvizatsiy
99. Taxlil. Xarakter va xarakterlilik. Ruhiy hatti- harakat. Ichki va tashqi texnikaning bir-biriga mutanosibligi

	100. Obraz ustida ishlash. Yaxlit sahnaviy asar yaratish. Sahnaviy munosabat. Ijroni spektakl muhitiga bo'ysindirish. Yaxlit dramatik asar tahlili 101. Ruhiy hatti- harakat. Asar tahlili. Oliy maqsad. Yetakchi xatti-harakat. Janrni aniqlash 102. Obraz ustida ishlash. Shart-sharoit va xatti-harakat. So'z ustida ishlash jarayoni. Mezanssena 103. Spektakl ustida ishlash jarayoni. Maqsad sayin xatti- harakat. Ruhiy va jismoniy harakat. Spektakl (kinofilm) ustida ishlash 104. Tabiiy ijod orqali berilgan siymo-timsol(obraz) yaratish. Spektaklda (kinofilmda) muhit 105. Yaxlit dramaturgik asar sahnalashtirish (tasvirga tushish)
3.	VII. Ta'lim natijalari /Kasbiy kompetensiyalari Talaba: – aktyorlik san'ati asoslari va taraqqiyot bosqichlari; aktyor ijodi va tabiatining o'ziga xosligi; aktyor kasbining ijtimoiy mohiyati <i>haqida tasavvurga ega bo'lishi</i>; – jahon va o'zbek aktyorlik san'atining maktab va yo'nalishlarini, aktyorlik ijrosini; aktyorning o'z ustida ishlash tizimini; aktyorning rol ustida ishlash uslubi-yoti; aktyor etikasini; sahna madaniyatini; kechinma san'atini; ko'rsatma san'atini, teatr janrlarini, teatrdan va kinoda obraz yaratish uslubi-yotini, xarakter va xarakterlilikni; tempo-ritmni; ijod psixologiyasini <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i>; – berilgan rolning ichki va tashqi ko'rinishlarini his qilish; rol maqsadi va g'oyasini ochib berish; sahnaviy hamkor bilan ishlash; asar mavzusi va g'oyasini ijroda ochish; obrazlar yaratish; asardan kelib chiqib obrazlar yaratish; sahnaviy hamroh bilan muloqatga kirishish; sahnaviy muhit haqiqatini yaratish; shart-sharoitga mos harakat qilish; asar g'oyasini tomoshabinga yetkazish; diplom spektakllarida va kinofilmlarda rol ijro qilish; tomoshabin bilan muloqotdan so'ng o'z ijrosini tahlil qila bilish <i>ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.</i>
4.	VIII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: - "rolli o'yin"; - munozara; - aqliy hujum; - taqdimot; - individual yondoshuv.
5.	IX. Kreditlarni olish uchun talablar: Aktyorlik mahorati asoslari; aktyorlik treningi; buyuk aktyorlar ijodiy faoliyati; K.S.Stanislavskiy sistemasining aktyorlik mahoratiga ta'siri; xarakter va xarakterlilik; teatr san'atining sintetik tabiati; aktyorning rol ustida ishlash uslubi-yoti; milliy teatr aktyorlik san'ati taraqqiyotining tarixiy bosqichlari; ijod psixologiyasi; aktyorlik san'atining maktab va

	yo'nalishlari; tomoshalarning har xil janrlarda harakatlanish tarzi; aktyor va rejissor kasbining ijtimoiy mohiyati; aktyorlik ijrosi; etyud, musiqali etyudlar qurish; teatr va kino aktyorini ijodi va tabiatining o'ziga xosligi; badiiy obraz yaratishda tashqi va ichki harakat yaxlitligini ta'minlash; obrazning yetakchi xatti-harakatini aniqlash va unga amal qilish; xarakter yaratish; badiiy yaxlit obraz yaratish uslubi-yoti; berilgan spektakl rolning ichki va tashqi ko'rinishlarini his qilish; spektaklning rol, maqsadi va g'oyasini ochib berish; sahnaviy hamkor bilan ishlash; obraz ustida ishlash; psixologik kechinma san'atidan korsatma san'atiga obrazlar yaratish; kulguli fe'l-atvorli obrazlar yaratish; partnyor bilan ishlash; sahnaviy muhit haqiqatini yaratish; shart-sharoitga mos tabiiy harakat qilish; asar g'oyasini tomoshabinga yetkazish; tomoshabin bilan muloqotdan so'ng o'z ijrosini tahlil qila bilish, joriy, oraliq va yakuniy nazoratlar uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha ijodiy ishni muvofiqiyatli topshirish.
6.	Asosiy adabiyotlar 1. Abdullayeva M. "Dramatik teatr va kinoda aktyorlik mahorati" – "Tafakkur qanoti" nashriyoti-T.: 2014y. 2. Maxmudov J. Maxmudova X. "Aktyorlik mahorati" T.:Lesson Press nashriyoti, 2016y. 3. Maxmudova X."Sahnaviy asarning xatti-harakatli tahlili"- T.:Lesson Press nashriyoti, 2015y 4. Axmedova Z. "Mutaxassislik fanlarini o'qitish metodikasi"*- Lesson-press-2016 y. 5. Qobilov N. Aktyorlik mahorati /o'quv qo'llanma /. – T.: "Navro'z", 2020, 120 bet. 6. M.Abdullayeva, Q.Madrimov Dramatik teatr rejissyorligi /o'quv qo'llanma/. – T.: "Fan ziyosi",2022, 138 bet. Qo'shimcha adabiyotlar 7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 26-maydagi "Madaniyat va san'at sohasining jamiyat hayotidagi o'rni va ta'sirini yanada oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6000 – sonli Farmoni. 8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 31-maydagi "Madaniyat va san'at sohasini yanada rivojlantirishga doir chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3022 – sonli Qarori. 9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2017-2021 yillarda O'zbekistonni rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi 2017-yil 14-fevraldagi F-4849 Farмойishi. 10. Djon Benedikt. "Aktyorning o'z ustida ishlashi" (K.S.Stanislavskiy) - 2-qism. Routledge. 2008 y. 11. Lenard Petit "For the Actor" ("Aktyor texnikasi")- Taylor & Francis, 2009 y. 12. Usmonov R.I. Rejissura. – T.: "Fan", 1997, 221 b.

	13. To'laxo'jayeve M.T-"Teatr tanqidchiligi"-<i>"San'at"</i> jurnali nashriyoti; T.:2015. 14. Qodirov R."<i>Rejissura asoslari</i>" monografiya-<i>"Navro'z"</i> nashriyoti-T.:2015. 15. Mahmudova X. <i>"Sahnaviy asarning xatti-harakatli tahlili"</i> .T.: Fan va texnologiy. T.: 2012. Axborot manbalari 16. www.gov.uz 17. www.lex.uz 18. www.ziynet.uz 19. www.teatr.uz 20. www.madaniyat.uz 21. www.folklore.uz 22. www.dsml.uz
7.	O'zbekiston davlat san'at va madaniyat institutida ishlab chiqilgan va tasdiqlangan
8.	Fan/modul uchun mas'ullar: A.S.Utayev – O'zDSMI, "Dramatik teatri va kino san'ati" kafedrasi mudiri. X.N.Qobilov – O'zDSMI, "Dramatik teatri va kino san'ati" kafedrasi dotsent.
9.	Taqrizchilar: M.Abduqunduzov – O'zbekiston Respublikasi va Qoraqalpoqiston Respublikasi Xalq artisti. O'zbek Milliy Akademik drama teatri. Z.Dj.Xamrayeva– O'zbekiston davlat yosh tomoshabinlar teatri direktori